

מבית הספר הטכני הראשון ישאר חדר במוזיאון

פאדי עיאדאת, כתב עיתון "הארץ"

אבל עם הכניסה לבנין הריק והדומם, התחושות החיוביות מתפוגגות במהרה. הכיתות חשוכות, המסדרונות שוממים ולחים, ומצגות מוזנחות בשחור-לבן תלויות על הקירות. כך נראה בית ספר סגור, שהחל משנת הלימודים הקרובה כבר לא ישבו תלמידים בין קירותיו. לפני כשלוש שנים הוחלט סופית לא לקלוט תלמידים

אחרי 74 שנים, בתיכון בסמ"ת בחיפה מפרקים את המעבדות ונועלים את השערים

בפתח הבניין הראשי בבית הספר הטכנולוגי בסמ"ת בחיפה ניצב עץ תות ענק, המטיל את צלו על שני ספסלי עץ סמוכים. הגינה המטופחת והירוקה שמסביב לעץ משרה על המבקרים במקום נינוחות, ואפילו אופטימיות.

"תהודה", כרך 26, חוברת מס' 3

נוספים לכיתות 'י בבסמ"ת, ולסגור את בית הספר הטכנולוגי הראשון בארץ. בכך הסתיימה תקופה ארוכה - בת עשר שנים - של משאים ומתנים כושלים ומייגעים, וחיפוש אחר רשויות או מוסדות אחרים כמו עיריית חיפה ורשת אורט, שיקחו מהטכניון את הבעלות על בית הספר.

בחודשים האחרונים, עם סיום שנת הלימודים, עמלים אנשי המינהלה של בית הספר על השלמת פירוק הבניין, לפני סגירת השערים הסופית. מנהל בית הספר, רפי בריקנר, סגניתו אביבה עמרני ובעלי תפקידים נוספים עובדים על פירוק המעבדות, מכירת הציוד או מסירתו, טיפול בבקשות בוגרים לאישורי תעודות וסידור ספרים ותיקיות.

בסמ"ת היה בית הספר הטכני הראשון בישראל. הוא הוקם ב-1933 על ידי הטכניון, שהעניק לבית הספר חסות אקדמית ושאנשיו היו חלק מהוועד המנהל של בסמ"ת. במשך עשרות שנים בסמ"ת שימש בית ספר מקצועי וטכנולוגי, שבו נלמדו מקצועות כנגרות, חשמל, הנדסת בנייה, כימיה ורכב, קירור ומיזוג אוויר, אלקטרוניקה ומגמות נוספות שהתווספו והשתנו בהתאם לדרישות.

"היה ביקוש אדיר להתקבל לבית הספר", מספר בריקנר, "פה למדו מקצוע, ולתלמידים היה המשך ישיר למסלול הנדסאי או טכנאי והיו מקבלים תעודה. היינו מקבלים מכתבים מצעירים שרצו ללמוד מקצוע. היו להם פה טובי המורים, מעבדות הידראוליקה, בתי מלאכה מכניים ואפילו 'מוסך בסמ"ת' לבדיקת כשירות של כלי רכב לחזור לכביש אחרי תאונה". עמרני טוענת, כי בסמ"ת היה חלוץ החינוך הטכנולוגי וכי תוכניות הלימוד של בית הספר הפכו לבסיס החינוך הטכנולוגי בארץ.

ירידה בביקוש

במשך השנים הפכו בוגרי בסמ"ת לשם דבר בתחומי התעשייה והטכנולוגיה בארץ ובעולם. עמרני מונה שמות ידועים מקרב הבוגרים כמו יולי עופר, התעשיין איתן ורטהיימר, מנכ"ל אל-על לשעבר וואל פלדשו, מנכ"ל אלביט בעבר ובהווה, יגאל ברוכי ויוסי אקרמן ועוד כאלה ואחרים שעשו חייל לדבריו בתעשייה העולמית. "בוגרי בסמ"ת השתלבו במערך הטכנולוגי של צה"ל. הצבא קיבל אותם בשקיקה. היו לנו תוכניות משותפות כמו

מגמות מכוונות כדי שהצבא יקלוט צוות טכנולוגי", הסביר בריקנר.

בימיו הגדולים למדו בבית הספר כ-2,500 בני נוער. בעשור האחרון, עם הכרסום במעמדו של החינוך הטכנולוגי, חלה ירידה בביקוש ומספר התלמידים הגיע ל-400 בממוצע. רובם של התלמידים היו עולים חדשים מברית המועצות, לשעבר "לעולים החדשים היה כבר כיוון טכנולוגי מהבית, והם יצאו מפה עם מקצוע", מסביר בריקנר. לדברי עמרני, "בטכניון שינו גישה וחשבו שזה לא תפקידם להחזיק בית ספר טכנולוגי. זה מוסד להשכלה גבוהה, והוא לא צריך בית ספר תיכון. כל זה, יחד עם הוצאות כספיות גבוהות, הביא אותם לנסות ולהעביר את בית הספר לבעלות אחרת. הטכניון עשה ניסיונות עילאיים כדי לא לסגור את בית הספר - אבל בסופו של דבר הכול מתחיל ונגמר בכסף.

מורידים את השאלטר

רפרוף ב"ספר השנה" של המחזור הראשון, בו רשומים התלמידים שלמדו באותה שנה ופרטיהם האישיים, חושף תלמידים יהודים שהגיעו מאירופה באישור המנדט הבריטי. ב-17.9.1941 כתוב בדיו שחור על גבי דף לבן, שמו של יליד גרמניה שהגיע בגיל 17.5 מברלין ולמד מסגרות. תחת הכותרת "כתובת האבא", כפי שנהגו לתעד, נכתב כי הוא שוהה במחנה "דכאו" בגרמניה.

בשנת תש"ח, מספר בריקנר, תלמידי בית הספר יצרו נשק והתנדבו לשורות הלוחמים היהודים. עם הקמת המדינה הם הפכו לאנשי המקצוע שהשתתפו בבנייתה. במרוצת השנים נקלטו בבסמ"ת תלמידים מכל קצות החברה: עירוניים, קיבוצניקים, ותיקים, עולים וערבים. "מצאתי מכתב של ערבי מאום אל פאחם מ-1957, בו הוא מבקש אישור מהמושל הצבאי לצאת מאום אל-פאחם וללמוד בבסמ"ת בחיפה", מספר בריקנר. אותו תלמיד שימש במשך כ-40 שנה מזכיר העירייה, ויצא לפני כמה שנים לגמלאות.

עמרני, שעובדת בבית הספר 40 שנה, מוסיפה בהתרגשות: "הגעתי לכאן כנערה וגדלתי פה, וראיתי את בסמ"ת במלוא זוהרו. עכשיו זה קשה מאוד, כי אני עובדת על הסוף וזו שהולכת 'להוריד את השאלטר'. כל המסמכים, הרישומים ו'ספרי השנה' של בית הספר יועברו בקרוב לארכיון חיפה. "זה כמו לקחת חלק ממך

ולתת למישהו אחר", מסבירה עמרני את תחושותיה.
בקרוב יעבור שטח בית הספר לאחריות מוזיאון המדע
הסמוך, השייך גם לטכניון. מה שעשוי לנחם את אנשי
בית הספר ותלמידיו לדורותיהם הוא הקמתו של חדר

למורשת בסמ"ת במוזיאון, שבו יוצגו תמונות, מכשירים
ודגמים ישנים, בוגרי בסמ"ת יוכלו לבוא בעתיד עם
ילדיהם, ולהתרפק על עברו המפואר של בית ספרם.

מאמרו של עמירם כהן הופיע לראשונה בעיתון הארץ בתאריך 23.8.07 במוסף The Marker.
מאמרו של פאדי עיאדאת הופיע לראשונה בעיתון הארץ בתאריך 16.8.07.

© כל הזכויות שמורות לעיתון "הארץ" בע"מ

COPYRIGHT © "HA'ARETZ" DAILY NEWSPAPER LTD